

www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Rarpsu/2010.../Nazarova.pdf. 8. Цимбалюк С. О. Технології управління персоналом: навч. посіб. / С. О. Цимбалюк. — К. : КНЕУ, 2009. — 236 с. 9. Чумарин И. Работа с персоналом в контексте общей безопасности компании / И. Чумарин // Менеджмент по персоналу. — 2005. — № 1. — С. 34–40 10. Швець Н. К. Методи виявлення і збереження кадрової безпеки, або як перемогти зловживання персоналу / Н. К. Швець // Персонал. — 2006. — № 5. — с. 31–36. 11. Штангрет А. М. Економічна безпека галузі — важливий елемент в структурі національної безпеки / А. М. Штангрет, О. М. Петрашова // Економічний вісник університету. — Переяслав-Хмельницький. — 2010. — № 15/1. — С. 181–187.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ СУЩНОСТИ КАДРОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассматривается место и значение кадровой безопасности в общей системе управления предприятий и организаций, характеризуются основные составные элементы кадровой безопасности и их влияние на деятельность предпринимательских структур.

SOME ESSENTIAL QUESTIONS OF PERSONNEL SECURITY OF THE COMPANY

We consider the place and importance of personnel security in the overall management of companies and organizations, characterize the main elements of personnel security and their impact on the activities of businesses.

Стаття надійшла 03.11.2011

УДК 65.012.8

О. В. Халіна

Українська академія друкарства

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Визначаються ключові принципи організації системи економічної безпеки на підприємствах видавничо-поліграфічної галузі.

Економічна безпека, видавничо-поліграфічна галузь, підприємство, суб'єкти, дестабілізуючі фактори

Сьогодні в Україні економічна безпека як галузь науки не має потужної теоретико-прикладної бази, що пояснюється порівняно малим часовим проміжком вивчення цього явища як в соціальному, так і в економічному аспектах. Враховуючи швидкі темпи розвитку суспільства, економіки, та

зокрема, суспільно-економічних відносин, питання вивчення безпеки виходить на передній план і потребує докладнішого його дослідження для подальшого застосування результатів теоретичних напрацювань на практиці. Для підприємств видавничо-поліграфічної галузі (ВПП), як і для будь-якої іншої сукупності підприємницьких структур актуальність цього питання є безсумнівним.

Досконале вивчення та теоретичне обґрунтування процесу організації та виконання своїх функцій суб'єктами економічної безпеки дасть змогу конструктивніше підійти до розроблення механізмів, методів та вибору засобів, при гарантуванні безпеки у видавничих структурах та на поліграфічних підприємствах.

Вагомий внесок у дослідження проблеми економічної безпеки держави і підприємництва зробили вітчизняні вчені: О. Ареф'єва, С. Алушко, В. Білоус, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, Я. Гончарук, В. Духов, М. Єрмоленко, Я. Жаліло, І. Зінько, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кириєнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, В. Ортинський, С. Покропивний, Г. Ревенко, О. Терещенко, В. Франчук, М. Флейчук, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочків, та ін. Водночас, проблема забезпечення економічної безпеки підприємств ВПП є малодослідженою і потребує, внаслідок важливості ролі поліграфії для суспільного розвитку, зосередження значної уваги, зокрема в частині розроблення відповідного методичного забезпечення.

Метою статті є удосконалення методичного забезпечення економічної безпеки, зокрема в частині визначення ключових параметрів організації відповідно до специфіки функціонування підприємств ВПП.

Господарська діяльність підприємства ВПП упродовж 2006-2009 рр. характеризувалася доволі низькою ефективністю, про що свідчить, зокрема, і факт наявності ознак кризового стану стосовно значної її частини. Так, серед видавничих структур збитковими були 41%, а поміж поліграфічних підприємств — 37% (рис. 1).

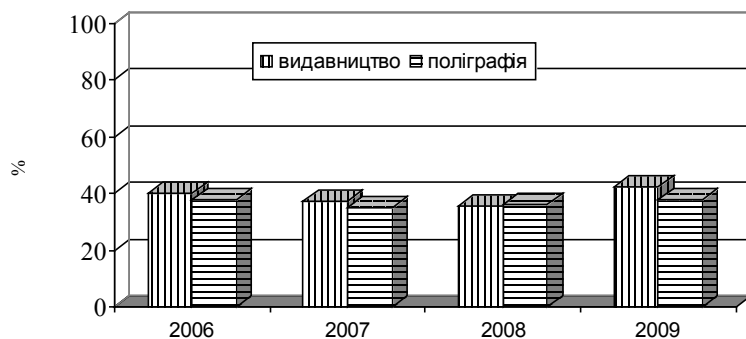

Рис. 1. Частка збиткових підприємств видавничо-поліграфічної галузі

Причинами таких негативних результатів, а відтак і низької ефективності господарської діяльності є і вплив факторів, які можна визначити як зовнішні та внутрішні (табл. 1).

Таблиця 1

Дестабілізуючі фактори

Зовнішні	Внутрішні
<ul style="list-style-type: none"> - політична та економічна нестабільність в державі; - недосконалість законодавчої бази; - відношення держави до підприємництва; - податкова політика; - зростання інфляції; - кризові явища в економіці та галузі; - конкуренція, зокрема недобросовісна; - зниження купівельної спроможності споживачів; - стрімкий розвиток ринку електронних носіїв інформації, зокрема електронної книги; - промислове шпигунство; - протиправні дії кримінальних структур, конкурентів; - форс-мажорні обставини. 	<ul style="list-style-type: none"> - недосконалий менеджмент; - низькі ділові та професійні якості персоналу; - недоліки в організації виробничого процесу; - низький рівень технічного оснащення виробництва (застарілі методи друку); - свідоме чи несвідоме нанесення збитків підприємству; - конфлікти між засновниками (власниками) підприємства; - «витік» інформації, зокрема комерційної таємниці; - підрив іміджу підприємства; - недостатнє використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу підприємства; - міжособистісні конфлікти в колективі.

Зовнішні та внутрішні фактори, здебільшого, взаємопов'язані між собою і окремо та в сукупності, внаслідок неправильного або несвочасного реагування на них, негативно впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства, що може призвести і до його банкрутства [3]. Саме це актуалізує потребу зосередження особливої уваги на проблемі забезпечення високого рівня економічної безпеки підприємств ВПП.

Широкий спектр проблем, з якими пов'язана економічна безпека підприємства ВПП, потребує їх системної класифікації. Вважаємо за доцільне виокремлювати такі складові частини економічної безпеки підприємства: інформаційно-аналітичну, фінансову, виробничо-технологічну, кадрову, законодавчо-правову, екологічну та силову безпеку (рис. 2). Виокремлені нами складники мають комплексний характер і дають можливість докладніше та конструктивніше визначати основні процеси, які впливають на рівень економічної безпеки підприємства. Слід зазначити, що, на нашу думку, інформаційно-аналітична складова частина є однією з найважливіших складників економічної безпеки підприємства, оскільки саме вона забезпечує всі інші складові елементи інформаційно-аналітичними даними [1].

Об'єктами захисту на підприємствах ВПП є: фінансові ресурси, персонал підприємства, матеріальні ресурси, інформаційні ресурси з обмеженим доступом.

Рис. 2. Структура економічної безпеки підприємства за функціональними складниками

Суб'єктами можуть бути: власна служба безпеки підприємства, що входить у його структуру і повністю утримується за кошти підприємства, які можна класифікувати як «внутрішні», та самостійні комерційні чи державні органи, що залучаються підприємством для виконання функцій щодо забезпечення окремих або всіх аспектів його безпеки, визначені нами як «зовнішні».

На нашу думку, найефективнішим є застосування комплексного підходу до організації процесу гарантування безпеки, тобто раціональне поєднання зусиль та співпраця між внутрішніми та зовнішніми суб'єктами, але пріоритетним, безперечно, має бути організація роботи власно служби безпеки.

У праці В. Ортинського доволі вдало розділено суб'єкти економічної безпеки залежно від ступеня їх задіяності в процесі гарантування економічної безпеки на спеціалізовані, напівспеціалізовані та неспеціалізовані [2]. Відповідно до вищезазначеного, охарактеризуємо функції персоналу на підприємствах ВПГ стосовно процесу забезпечення економічної безпеки.

Організаційно-управлінська структура поліграфічних підприємств галузі залежить від спеціалізації, масштабів виробництва, характеру відносин з споживачами продукції та інших факторів [4–5]. Для того, щоб краще продемонструвати організаційну структуру служби безпеки на підприємствах ВПГ візьмемо як основу типові організаційно-управлінські структури видавництва та поліграфічного підприємства (рис. 3–4).

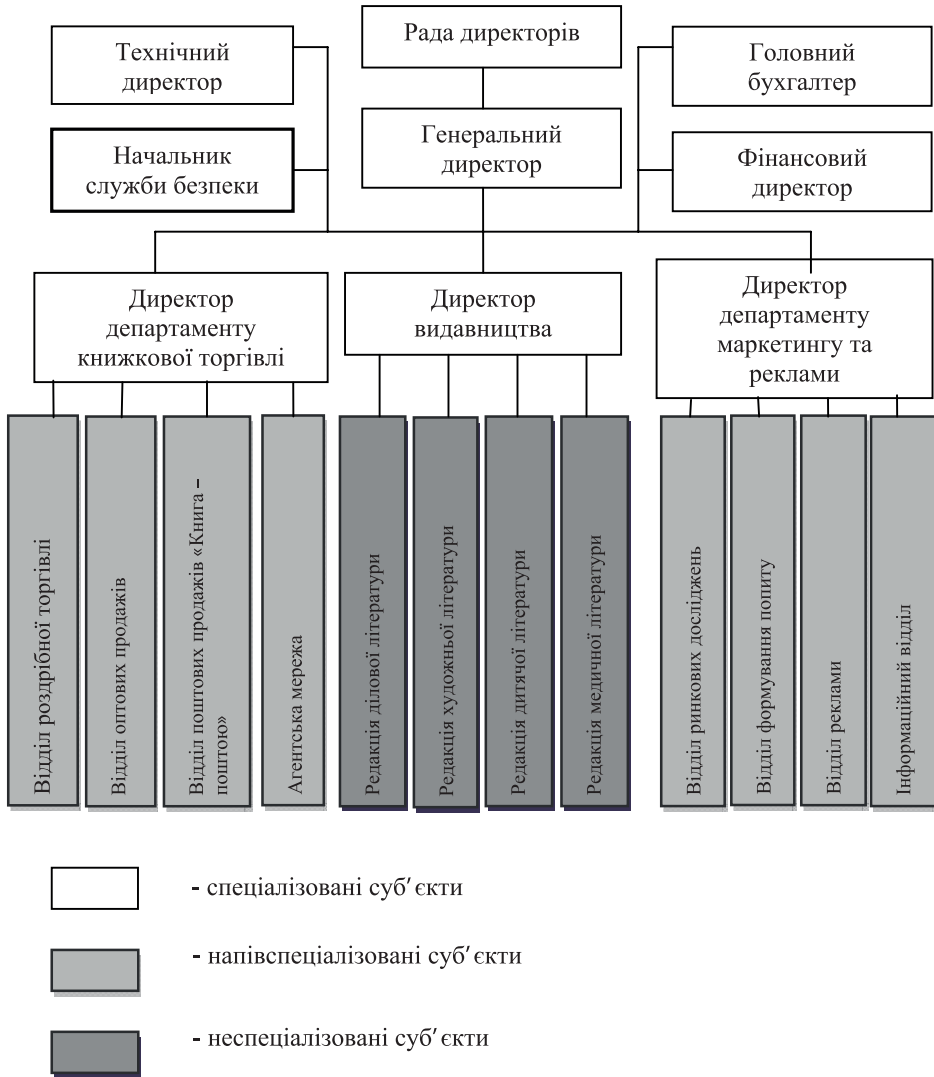

Рис. 3. Організаційно-управлінська структура видавництва змішаного типу

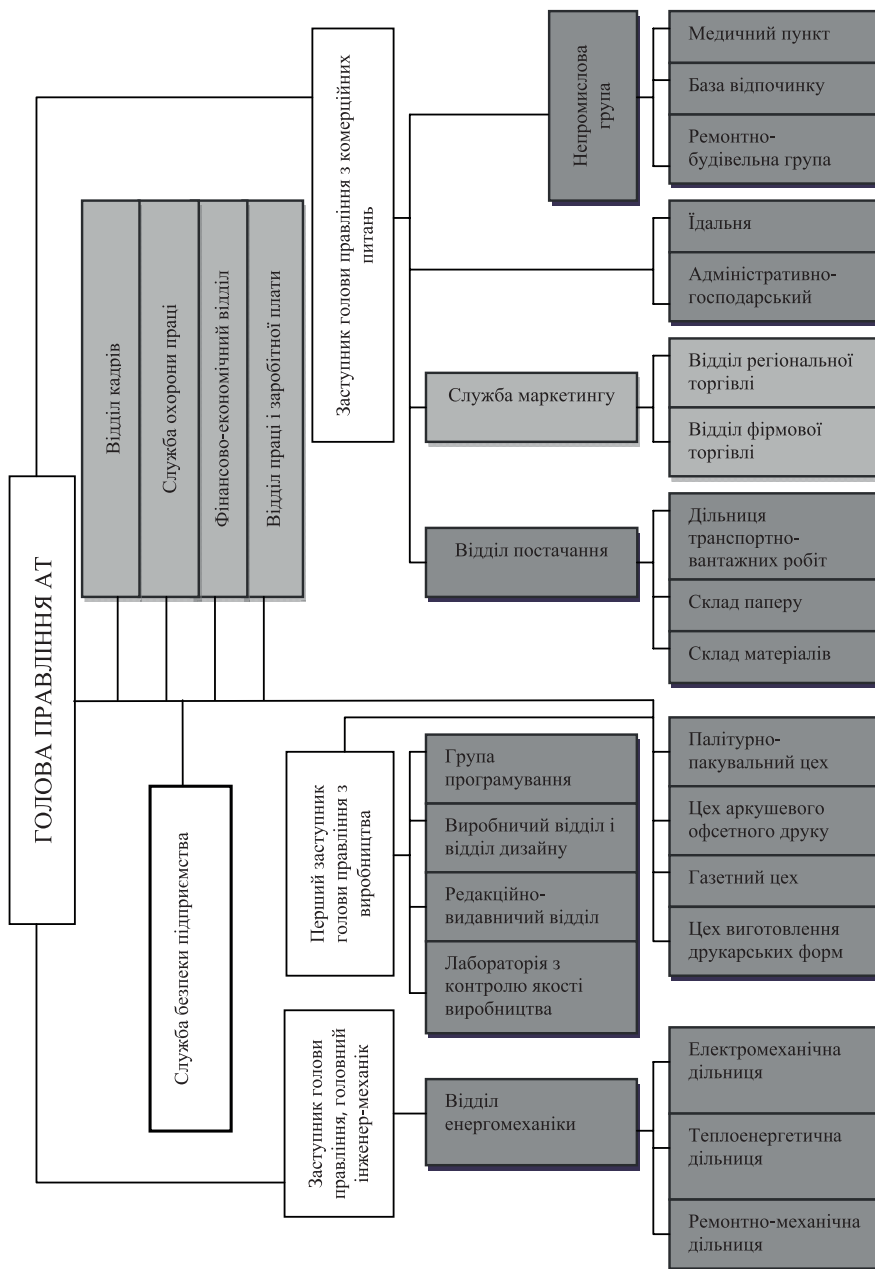

Рис. 4. Організаційно-управлінська структура поліграфічного підприємства універсального типу

Здійснена класифікація суб'єктів економічної безпеки є підставою для внесення змін у посадові обов'язки відповідних працівників та вдосконалення системи управління на підприємствах ВПП. Окрім цього, на нашу думку, начальник служби безпеки разом зі спеціалізованими суб'єктами становлять основу служби безпеки підприємства, структуру якої наведено на рис. 5.

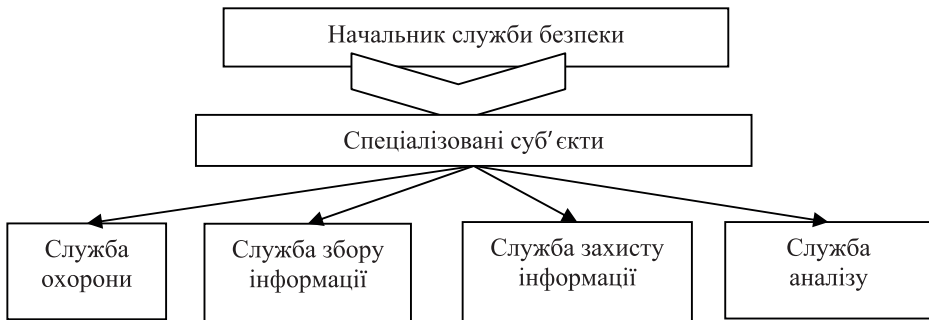

Рис. 5. Організаційна структура служби безпеки

Ми визначили такі основні функції, які має виконувати служба безпеки підприємств ВПП :

служба охорони:

забезпечення на підприємстві чинного розпорядку;
організація охорони та забезпечення фізичної безпеки об'єктів підприємства;

забезпечення фізичної безпеки директора підприємства, керівного складу та інших важливих фахівців, а за потреби і членів їх родин;

забезпечення швидкого реагування на неправові дії з боку сторонніх осіб та своїх співробітників (погрози, шантаж);

попередження терористичних акцій та диверсій (починаючи від крадіжки або знищення інформації до посягань на вбивство);

співробітництво та контакти з державними структурами, приватними особами та фірмами в рамках забезпечення охорони підприємства та співробітників;

служба збору інформації:

збір інформації про партнерів та конкурентів, їх фінансові можливості, наміри;

збір інформації про вплив зовнішнього середовища підприємства;

збір конфіденційної інформації про суб'єктів, які можуть загрожувати економічній безпеці підприємства;

організація взаємодії з органами внутрішніх справ та службою безпеки України;

передача зібраної інформації в службу аналізу;

служба захисту інформації (контррозвідка):

організація на підприємстві чинних режимів (режим конфіденційного діла виробництва, режим допуску співробітників та сторонніх осіб до конфіденційної інформації, режим проведення ділових перемовин, режим збереження та знищення конфіденційної інформації);

навчання персоналу основам безпеки, стосовно конкретних службових обов'язків кожного співробітника. Постійний контроль рівня внутрішньої безпеки;

вияв та блокування каналів можливого нанесення економічного збитку;

протидія технічним засобам промислового шпіонажу;

зв'язок із засобами масової інформації;

передача зібраної інформації в службу аналізу;

служба аналізу:

аналіз інформації, що надійшла, про всі негативні дії, які можуть дестабілізувати діяльність підприємства. Напрацювання рекомендацій керівнику служби безпеки та директору підприємства про можливі дії для локалізації наслідків та мінімізації втрат;

аналіз інформації про методи роботи служб безпеки інших підприємств та державних структур, розроблення нових методів та шляхів удосконалення функціонування служби безпеки підприємства.

Спеціалізовані внутрішні суб'єкти безпеки можуть ефективно виконувати свої функції лише за умови залучення до процесу гарантування економічної безпеки працівників усіх структурних підрозділів підприємства та зовнішніх суб'єктів безпеки, адже жодна служба безпеки не може самостійно захистити підприємство від негативного впливу зовнішнього середовища, невиважених дій керівництва та економічно неграмотних операцій, які виконуються працівниками підприємства. Специфікою функціонування підприємств ВПП є те, що трудовий колектив, як правило, складається із людей творчих та амбітних, а відтак виникає потреба докладнішого вивчення стосунків всередині цього колективу, внутрішнього клімату та впливу факторів зовнішнього середовища на кожного його члена, що є можливим завдяки залученню до процесу забезпечення безпеки психолога. Результати виконаної роботи можуть бути хорошою інформативною базою для служби безпеки, а сам процес проведення психологічних тестів під виглядом так званих тренінгів, поліпшить відносини членів колективу між собою та підвищить їх мотивацію щодо інтересів підприємства.

Що стосується саме «зовнішніх» суб'єктів економічної безпеки, тут слід зазначити таке: держава та її інститути (міністерства, відомства, податкові та митні органи, фонди і страхові компанії тощо) виступають не лише гарантом економічної безпеки як підприємства, так і громадянина особисто, а й самі можуть бути для них джерелом загроз (не створені для задоволення інтересів громадян законодавча база, знецінення грошових заощаджень, непомірні податки тощо) і доволі часто загрози, які спричинені ними перевищують ту безпеку, яку вони мають гарантувати. Сьогодні, зовнішні суб'єкти безпеки,

фактично, не є гарантом стабільності економічної безпеки громадянина і підприємства. До того ж, враховуючи ситуацію що склалася, підприємство як основна ланка державної економіки, має самостійно протистояти не лише загрозам власних інтересів, а й загрозам національній економіці.

Сьогодні в Україні діють чисельні служби безпеки підприємства, фірм, банків, а також організацій, що спеціалізуються у галузі охоронної діяльності, які мають статус приватних структур і, на жаль, не мають необхідного інформаційно-правового забезпечення. Фактично вся сукупність недержавного сектора структур економічної безпеки перебуває поза процесом єдиної політики у сфері забезпечення національної політики, що на нашу думку, не сприяє зміцненню економічної безпеки. Та, незважаючи на ситуацію що склалася, в Україні продовжує розвиватися недержавний сектор економічної безпеки, оскільки його послуги є затребуваними.

Отже, стабільність підприємств ВПП залежить від багатьох факторів як зовнішніх так і внутрішніх, що є характерним для будь-якої керованої соціально-економічної системи. Контролювати ж сам процес функціонування підприємства повною мірою, здатні лише «внутрішні» суб'єкти економічної безпеки, а саме — власна служба безпеки підприємства та його керівництво, що ще раз підкреслює важливість подальших наукових досліджень стосовно цього аспекту. На нашу думку, будь-яке, навіть невелике підприємство повинно мати власну службу безпеки, що дасть змогу забезпечити передумови стабільної та ефективної господарської діяльності та сприятиме досягненню економічних інтересів.

Отримані результати можуть бути використані підприємствами ВПП для удосконалення власної організаційно-управлінської структури для гарантування потрібного рівня економічної безпеки.

1. Ареф'єва О. В. Планування економічної безпеки підприємств / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузьменко. — К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. — 170 с. 2. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посіб. / [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін.]. — К. : Правова єдність, 2009. — 544 с. 3. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. — К. : КВІЦ, 1999. — 464 с. 4. Швайка Л. А. Економіка видавничо-поліграфічної галузі : підруч. / Л. А. Швайка, А. М. Штангрет. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2008. — 480 с. 5. Швайка Л. А. Розвиток і регулювання видавничого підприємництва : моногр. / Л. А. Швайка. — Львів: Укр. акад. друкарства, 2005.— 423 с.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ГАРАНТИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ИЗДАТЕЛЬСКО-ПОЛИГРАФИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

Определяются ключевые принципы организации системы экономической безопасности на предприятиях издательско-полиграфической отрасли.

THEORETICAL ASPECTS OF GUARANTEEING OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES PUBLISHER-POLYDIENE INDUSTRIES

In the article key principles of organization of the system of economic security are certain on the enterprises of publishing-polydiene industry.

Стаття надійшла 25.11.2011

УДК 004.942+[341.24+349.6]:005

Е. П. Семенюк, Т. В. Олянишен

Національний лісотехнічний університет України

В. М. Сеньківський, О. В. Мельников

Українська академія друкарства

ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОНСТИТУЦІЇ ЗЕМЛІ: МОДЕЛЬ ТА ІЄРАРХІЯ

Розроблена модель ієрархії перешкод на шляху практичної реалізації Екологічної Конституції Землі. Окрім упорядкування перешкод за важливістю їх впливу дана модель робить можливим подальший поділ на залежні (внутрішні) компоненти для виявлення ступеня послаблення чи посилення дії викликаю чого фактора

Перешкоди, ієрархія, модель, Екологічна Конституція Землі, лінгвістичні зміни

З моменту зародження ідеї Екологічної Конституції Землі (ЕКЗ) минуло майже два десятиліття, і сьогодні цілком певно можна говорити вже про наукову концепцію, що склалася за цей час на основі думок, висловлених далеким 1992 р. [1–3]. Значення ЕКЗ в сучасній історії людства перебільшити важко. Водночас до її прийняття та впровадження в життя поки що так само невизначено далеко, як і двадцять років тому... Чому ж немає реального руху світової спільноти в цьому напрямі? Для відповіді на це питання, нами були виділені перешкоди на шляху до ЕКЗ та пов'язані з ними проблемні ситуації [4].

Сутність впливу визначених перешкод на шляху реалізації ЕКЗ, незважаючи на існуючий аналіз причин і наслідків [5–10], носить багато у чому описовий характер. Можна визначити ступінь важливості того чи іншого фактора окремо, без урахування побічної дії інших перешкод. Спроба узагальнити ці дані поки що формально фіксує результат, нехай і підтверджений фактичним матеріалом.

Цікавими, на наш погляд, та важливими з точки зору ефективності прогнозування ситуації могли б стати дослідження, що використовують методи попереднього визначення впливу множини обраних перешкод на прийняття та запровадження ЕКЗ. У результаті аналізу суті та способів впливу різних факторів доцільним є розроблення моделі ієрархії перешкод, яка, крім упорядкування за важливістю впливу на процес, уможливила б подальший поділ на підпорядковані (внутрішні) компоненти для виявлення ступеня послаблення чи посилення дії спричиняючого чинника. Постановка та розв'язання подібних задач вимагають виявлення максимально повної множини узагальнених факторів, встановлення експертних оцінок взаємозв'язків і взаємовпливів у вибраному інформаційному середовищі [11].